

Küresel Etnik Problemlere Bir Örnek Olmak Üzere Amerika'nın İspanik Mes'elesi

Durmuş Hocaoğlu

Ekopolitik.Org, Ekonomi ve Politika Haber Analiz., 15.07.2007

URL (HTM): [<http://www.ekopolitik.org/public/news.aspx?id=887&pid=886>]

URL (PDF): [http://www.ekopolitik.org/images/cust_files/070718132532.pdf]

Bibliyografya Künyesi:

Hocaoğlu, Durmuş., "Küresel Etnik Problemlere Bir Örnek Olmak Üzere Amerika'nın İspanik Mes'elesi", Ekopolitik.Org, Ekonomi ve Politika Haber Analiz., 15.07.2007., URL (HTM): [<http://www.ekopolitik.org/public/news.aspx?id=887&pid=886>], URL (PDF): [http://www.ekopolitik.org/images/cust_files/070718132532.pdf]

Küresel Etnik Problemlere Bir Örnek Olmak Üzere Amerika'nın İspanik Mes'elesi*

Durmuş Hocaoğlu

Takdîm

Türkiye'nin çeyrek yüzyıla yakın bir zamandan beri ateşten bir gömlek gibi bedenini yakan ve her çözüm denemesinin akîm kaldığı “Kürt Meselesi” üzerine yapılan analizlerin ekseriyetindeki en başta gelen metodolojik hatâlardan birisinin, bu problemin mâhiyet itibâriyle adetâ bütün dünyada türünün tek örneği şeklinde ele alınmakta olmasıdır diyebiliriz. Tabiatıyla Kürt Meselesi'nin de hemen her sosyal meselede olduğu gibi, gerek menşe', gerek mâhiyet ve gerekse de başvurduğu metodlar ve benzeri hususlar açısından diğer etnik meselelerden farklı nitelikleri bulunduğu muhakkak olmakla berâber, bir *etnisite meselesi* veya diğer bir ifâdeyle, bir *etnik mesele* olarak, esas itibâriyle, küresel etnik problemlerin büyük ölçüde nevi şahsına münhasır (*sui generis*) bir örneğidir ve bu açıdan bakıldıkta etnik problemi olan diğer ülkelerle çok fazla ortak noktalar, benzerlikler ve andırışmalara sâhip bulunmaktadır. Buna binâen, Kürt Meselesi'nin daha etraflıca kavranabilmesi için, dünyadaki genel etnik meselelerin ve başka örneklerinin incelenmesi kesin bir gereklilik arz etmektedir.

Bu kısa yazıda, Türkiye'de, üzerinde hemen hemen hiç durulmayan, hattâ, çok kişinin değil ki dikkatini çekmiş olmak ve fakat bir bilgisinin dahi bulunmadığı ve hattâ ve hattâ, akıllara kolaylıkla gelmeyecek, hiç umulmayacak olarak düşünölebilecek çok farklı bir ülkenin, “özgürlükler ülkesi” Amerika Birleşik Devletleri'nin, biraz detaya inildiğinde eni konu belirli bir ciddiyet kazanmış ve belirli bir mesâfe katetmiş olduğu söylenebilecek olan etnik bir meselesine, İspanik Meselesi'ne temas edilecektir.

Giriş:

“Etnik Mesele” Nedir?

1960'ı yıllar, şu üç bakımdan yeni bir devrin başlangıcı sayılabilir: İnternet'in ortaya çıkışı, Küreselleşme kavramının kullanılmasına muvâzi olarak Modern Kolonyalizm'in başlaması ve Milliyetçilik'in yeni bir yükselme çağına girişi. Bunun akabinde 1980'li

* Bu yazı, *Yeniçağ*'da 07 Mayıs-28 Mayıs 2006 tarihleri arasında neşredilen dokuz bölümlük tefrikanın bir dosyada birleştirilerek edit edilmiş formatıdır – D.H.

yıllardan, hassaten Soğuk Savaş'ın son bulduğu tarih olan 1980'in sonundan itibaren ise, bunların her üçünde şiddetli bir ivmelenme görülmektedir. Ancak, dikkatleri çeken bir başka gelişme de, Milliyetçiliğe paralel olarak, "alt-milliyetçilik" (sub-nationalism) olarak da anılan Etnikçilik'te görülen grafik büyümesi olmuştur.

İnternet başlangıçta bir fantazi idi, ama kısa sürede evlere kadar girdi ve telefon gibi, günlük hayatın ayrılmaz bir parçası hâlini almakta gecikmedi; Küreselleşme, 1947'de resmen sona erdirildiği ilân edilen Kolonyalizm'in başka adlı ve daha dehşetli bir versiyonu olarak ortaya çıkmıştı ve esâsen, İnternet de, bir başka açıdan bakıldığında Küreselleşme'nin bir enstrümanı olarak servis verir olmuştur. Milliyetçilik ise yeni bir yükseliş dalgası ile herkesi şaşırtıyordu ve burada şaşırtıcı olan, milliyetçiliğin siyâsî bir eylem planı olarak yükselişi yanında, 1960'larda "ilk kuşak" ile başlayan ve 1980'lerden itibaren daha da güçlenen ve zenginleşen akademik evsaptaki milliyetçilik araştırmaları ve milliyetçilik teorilerinin de sürekli bir yükselme grafiği göstermesi. Ancak, milliyetçiliğin bu yükselişi kadar şaşırtıcı olan bir başka gelişme ise, anakronikleşmiş olduğu gerekçesiyle, tarihe gömüleceği varsayılan "etnisite"nin, "etnik bilinc"nin, bir tür dirilme göstermesi olmuştur. Burada bahsedilen "varsayma", bilhassa, Aydınlanma'nın düz bir çizgi üzerinde ilerlediğini kabûl ettiği tarih anlayışına yaslanan Modernist görüşün, adetâ apriorisi idi: İnsanlık tarihi geliştikçe, "geride" kalan milliyetçilik ve etnikçilik, kendiliğinden zevâl bulacak ve en fazlasından, bir nostalji hâline dönüşecekti.

Lâkin, hiç de öyle olmadı; bu, bir aykırılık idi: Masa başı üretilen apriorik teorilere, hayatın aposteriorik bir responsu olarak zuhur eden bir aykırılık.

Ernst Gellner, bu aykırı gelişmeyi şöyle anlatır:¹

İşte; Klasik Marksizmin, klasik liberal teorinin ve büyük ölçüde de modern sosyoloji teorisinin paylaştığı, önemli ve giderek daha ikna edici hale gelen varsayım: endüstriyel toplumun iş koşulları, kültürel farklılıkları yaşatan ve barındıran sosyal yapıları çözmektedir. Kültürel farklılıklar, endüstriyel üretimin buldozeri tarafından dümdüz edilecektir. Etnisite, birbiriyle çakışan ve birbirini harekete geçiren kültürel farklılıklardan ibarettir; kendisini görünür kılan ve özünü teşkil eden bu farklılıklar silindikçe o da kuruyup gidecektir.

Böylece, kendisini karşı konulmaz biçimde bize dayatan mantık şöyle özetlenebilir:

1. Endüstriyel toplumsal örgütlenme, toplumsal yapıları erozyona uğratmaktadır.
2. Kültürel farklılıkların kökeninde, yapısal ayrışmalar yatar ve kültürel fark yine bu ayrışmalarla idame edilir.
3. 'Etnisiteyi' oluşturan da, yukarıdan dayatılan ve karşılıklı olarak birbirini harekete geçiren kültürel farklılıklardır. Öyle ki, bu farklılıklar, onlara sahip olan bizlerin kültürümüzü ayırt etmemizi ve başka farklılıklara sahip olanlara, yani rakip kültürlere karşı olmamızı sağlar.

Sonuç

¹ Ernst Gellner., *Milliyetçiliğe Bakmak (Encounters with Nationalism, 1994)*., İletişim Yayınları., İstanbul, 1998., s.61-63

4. Yapının erozyona uğramasının anlamı, kültürel ayrışmanın yitirilmesidir. Bu da, etnik kimliğin kaybolması anlamına gelir. Kısaca, etnisite politik önemini yitirmek zorundadır.

Bir başka ifadeyle, milliyetçiliğin solup gitmesi kaçınılmazdı. Daha da basit terimlerle, ne kadar çok endüstrileşme, o kadar az milliyetçilik.

Bana, ilk üç varsayımın doğruluğuyla ilgili anlaşılır bir şüphe duyulabilirmiş gibi gelmiyor. Ve bunları izleyen sonuç önermesini reddetmek de aynı ölçüde güç.

Birçok büyük düşünürün, bu sonuç önermesinin doğruluğunu kabul etmeleri ya da bunu sessizce varsaymaları şaşırtıcı değil. Dahası, sonuç önermesi, gerçeğin önemli unsurlarını taşımaya devam ediyor.

Bununla beraber — ki esas problemimiz de bu — 4 numaralı önerme, ondokuzuncu ve yirminci yüzyılların politik gerçekliklerini yansıtmıyor. Milliyetçilik, gerçekten de büyüdü ve önem kazandı; her yerde eşit biçimde, hiçbir engelle karşılaşmaksızın ya da ara sıra yenilgiye uğramaksızın değil, ama her seferinde büyüyen bir şiddetle.”

Aslında yepyeni olan sâdece İnternet di; ne Küreselleşme, ne millî bilinç ve milliyetçilik ve ne de, onlar kadar olmamakla berâber, etnik bilinç ve etnikçilik. Başka hiçbir yere gitmeden, sâdece iki örnek dahi isbâta yetebilir ki – modernistlerin iddiaettiğinin aksine münhasıran Modernite'nin bir ürünü olarak tarihin belirli bir döneminde ortaya çıkmış olmayıp, kökenleri tarihte çok eski çağlara kadar geri götürülebilen - Milliyetçilik, hem de manifeşte edilmiş olarak, en az yüz yıldan önce dahi artan şiddetle soluk alıp vermekteydi; Hegel'in XIX. asrın başlarında, henüz milliyetçilik kavramının icadından önce, en radikal bir milliyetçi olarak, Tarihin Sonu'nu German kavmine bahşetmesi; Engels'in, tâ 1853'de, Türkiye'nin, Türk milliyetçiliğine bağlı toplu bir kitleden oluşmakta olduğunu açık bir dil ile ifâde etmesi; ² ; 1839'da, henüz altmışüç yaşını idrâk etmiş olan Amerika'da John O'Sullivan'ın, Amerika'nın omuzlarına dünya tarihinin sorumluluğunun Tarih tarafından yüklendiğini ilan eden “Manifest Destiny”yi neşretmesi³ gibi. Buna, 1892'de, yâni ancak yüzonaltı yaşındaki Amerika'da oluşmuştan da öte tarihini dahi yaratmış bulunan Amerikan milliyetçiliğinin gelişmesi üzerine Edward Bellamy tarafından yazılan “Progress of Nationalism in the United States”i de ekleyebilir⁴ ve bu listeyi kabartabiliriz.

Kezâ etnik bilinç ve etnikçilik de öyle; milliyetçilik kadar olmasa da; onda da bir yükselme gözlemlendi ve gözlemlenmeye devam da ediliyor; hem de yükselen bir trend ile.

İmdi bu noktada, meselenin tabiatı gereği, *etnikçilik* ile *milliyetçilik* arasında birtakım gerginlikler ve çatışmalar da kendiliğinden zuhur etmeye başlamaktadır. Bu gerginlikler

² K. Marx, F. Engels., *Doğu Sorunu (Türkiye)*, Sol Yayınları., Mart 1977., s.18

³ John O'Sullivan., “The Great Nation of Futurity”., *The United States Democratic Review.*, Volume 6, Issue 23, Nov. 1839., pp. 426-430

⁴ Edward Bellamy., “Progress of Nationalism in the United States”., *The North American Review.*, Vol. 154, Issue 427., June 1892., pp.742-753

ve çatışmaların meselenin tabiatı gereği olduğunu söyledik; çünkü, aynı derecede iddialı olan iki hükümlerlik (sovereignty) için iktidar paylaşımı insan tabiatına muhâlifdir. Buna binâen, bir kısım etnilerin – ve tabîî bir kısım milletlerin de – “tarihin bataklığı”nda⁵ kaybolup gideceğini ileri sürmenin yanlış bir tez olduğu düşünülemez; ancak bir kısım etnisiteler de var ki veya en azından olabilir ki, bunlar, muhtemelen yarınların milletleridir veya millet adaylarıdır. Çünkü “millet”, tarihte bir defada verilmiş ve ebedî, değişmez bir olgu değildir; Millet, tarihî bir süreç içinde vücut bulur, tarihin bir ürünüdür ve tarihî olan herşey gibi nasıl ki tarihten gelmiş ise yine öyle bir gün tarihte kaybolacaktır. Bu noktada dikkatleri en fazla çeken - veya çekmesi icap eden – mühim hususların başında, yükselen etnikçilikler ile yerleşmiş milletlerin milliyetçilikleri arasında, yukarıda bahse konu ettiğimiz çatışmalara dönüşme istîdâdı da gösteren ihtilâfların büyük kısmının, her iki tarafın da kazanması mümkün olmayan yüksek riskli bir oyun oluşudur.

İşte, kısaca “**Etnik Mesele**” olarak anılan bu problem, Anthony Smith’in, “*ulusların içinde kendi kader anlarını bekleyen başka uluslar mı vardır veya uyanan azınlık uluslar eskiden oluşturulmuş siyasal ulusların çözülmesini mi beklemektedir*” diye sorduğu tarihî kırılma noktasında ortaya çıkan bir meseledir.⁶

Basit bir örnek olmak üzere, bir sonraki sayfada, Doğu Avrupa’daki etnik grupları gösteren haritaya bir göz atmak dahi, hem muhtelif etnilerin kendi aralarında ve hem de etniler ile yerleşmiş milletler arasındaki gerginliklerin niçin bilhassa bu mîntıkada daha sıklıkla zuhur ettiğini veya etmeye müheyyâ olduğunu kabaca kavramaya yardımcı olabilir.

⁵ Bu terimi, Fukuyama’nın, Tarih’in Batı medeniyetinde sona erdiğini iddia ettiği, “Tarihin Sonu mu?” isimli meşhur makalesinde kullanmış olduğu ifâdeden “tarihe gömülecekler” terimini biraz daha ağırlaştırarak kullanıyorum. Fukuyama, aşırı derecede abartılı bu “Batı-merkezci” makalesinde, topluları, Tarihin Sonu’nu görece ve göremeyecek olanlar şeklinde kabaca ikiye taksîm etmekte ve ikinci gruptakilere “tarihe gömülecek milletler” - orijinal metinde “historical nations” [“The End of History?”], The National Interest, Summer 1989, p.18] - demektedir [“Tarihin Sonu mu?”., Türkçesi: Yusuf Kaplan., Tarihin Sonu mu?., Kayseri, tarihsiz (1992?), , s.50-51:

... tam bu noktada – “Tarih’in Sonu”nda (D. H.) - dünya, tarihe gömülenler ve tarih sonrasında yaşayanlar olarak ikiye bölünecek. Tarihe gömülü olan devletlerle tarihin sonuna ulaşan devletler arasında sürtüşme olasılığı hala varlığını sürdürüyor ve sürtüşme daha sonraki zamanlarda da mümkün olabilecektir. Etnik ve milliyetçi hareketlere dayalı şiddet olasılığı hala yüksektir ve bu gittikçe artacağı da benzerdir; çünkü bu tür olasılıklar tarih sonrası dünyanın bazı bölgelerinde bile görmezden gelinemeyecek düzeydedir. Filistinliler ve Kürtler, Hindistan’daki Sihler ve Tamil gerillaları, İrlandalı Katolikler ve Valonlar, Ermeniler ve Azeriler hala çözümlenmemiş sorunlarıyla uğraşmaya devam edecekler. Bu, terörizmin ve ulusal kurtuluş savaşlarının uluslararası gündemin önemli bir parçasını oluşturmaya devam edeceği anlamına gelmektedir. Fakat büyük devletlerin mutlaka karışmaları gereken büyük çaplı sürtüşme ve açmazlar hala tarihin pençesine yakalanmış durumdadır ve görülebildiği kadarıyla bu sürtüşmeler eninde sonunda ortadan kalkacağı benzerdir.

⁶ Anthony D. Smith., *Ulusların Etnik Kökeni (The Ethnic Origins of Nations., 1986).*, Çevirenler: Sonay Bayramoğlu, Hülya Kendir., Dost Kitabevi Yayınları., Ankara, Aralık 2002., ISBN 975-298-044-9., s.29

Doğu Avrupa'da Etnik Gruplar⁷

⁷ URL: [http://www.reisenett.no/map_collection/europe/Ethnic_groups_Eastern_Eur.jpg]

Bu noktada, bir ülkede “yerli” olan etnisiteler yanında pek de alışıldık ve olağan olmayan bir başka keyfiyet, “muhâcir” (göçmen) etnisitelerdir ve Amerika’nın İspanik Meselesi de bu sıra-dışı kategoriye girmektedir. Şimdi kısaca, Amerika için asıl problemin kaynağını oluşturması hasebiyle muhâcir etnisiteleri ele almak üzere bu konuya eğilim.

I

Yerli (Otantik) Etnisite, İrâdî Muhâcir Etnisite ve Mecbûrî Muhâcir Etnisite

Etnisiteyi ve dolayısıyla da etnikçilik hareketlerini, konumuz gereği, ikiye ayırabiliriz: Yerli (Otantik) ve Göçmen (Muhâcir).

Yerli, adından da anlaşılacağı üzere, bir ülkede kıdemi olan bir etnisiteyi ifâde ediyor: Amerika ve Avustralya yerlileri ve Türkiye’de Kürtler gibi. Göçmen etnisiteler ise o ülkenin “fi’l-asl” unsûrundan olmayıp sonradan gelen bir eklentidir; ancak, zaman çokşeyi değiştirdiği gibi onu da değiştirebilir ve hattâ – Amerikan milletinin hikâyesinde olduğu gibi – göçmenler yerlileri yokedip azınlığa düşürerek kendleri yerli olabilirler.

Muhâcirlerin bir kısmı kendi irâdelerinden ziyâde şartların zorlamasıyla bir ülkeden bir başka ülkeye sığınanlardır, bâzan hattâ can pazarında canlarını zor atanlardır: Pakistan’daki Pencaplılar, Gujeratlılar v.b. ve Türkiye’deki bâzı Kafkas ve Balkan kökenli etnisiteler gibi. Bir kısmı ise, yukarıdaki ilk paragrafta hikâyeye ettiğimiz Roma’nın “Barbar” muhâcirleri, ve şimdi de Avrupa Birliği’ne muhtelif yollardan, önce geçici işçi olarak çalışmak üzere gelen, sonra yerleşen ve kök salan muhâcirler gibi, kendi irâdeleri ile zenginliklere akan insan topluluklarıdır. Ancak bunların da bir kısmı tamâmen veya kısmen erimekte, erimeyenler veya eritilemeyenler ise, kendi etnisitelerini diriltmeye çalışmaktadırlar. Bu açıdan, irâdî muhâcirler ile mecbûrî muhâcirler arasında pek öyle ciddî bir fark bulunmadığının da bir başka tesbit olduğunu söyleyebiliriz.⁸

İşte, Amerika’daki İspanikler bu son gruba girmektedirler: İspanyol menşeli bu insanların hemen tamâmı, önce iş ve aş için sınırın bu tarafına geçmeye başlayan, sonraları bu geçici yerleşmeyi kalıcılığa dönüştüren irâdî muhâcirlerdir. Ne var ki, sayı belirli bir çizgiyi aşınca, mes’ele iş ve aş olmaktan çıkmakta, başka mecrâlara dökülmeye başlamaktadır; dökülecektir de. Bu, kaçınılmazdır; dün ne ise bugün de aynı veya benzeri olacaktır, çünkü Güneş aynı güneştir, İnsan da aynı insan.

Güneş aynı güneş, İnsan da aynı insan olduğuna göre, acaba *bu problemin bir benzeri tarihte de yaşanmış mıdır* diye sorguladığımızda, şaşılacak şekilde “evet” cevabı ile karşılaştığımızı görmekteyiz. Evet; tarihte de buna benzer ve çok trajik

⁸ Bir nümûne olmak üzere, Pakistan örneği için, bkz.: Adeel Khan., “Mohajir Ethnic Nationalism in Pakistan: El Dorado Gone Sour”, *Asian Studies Review.*, March 2004, Vol. 28, pp.41–56

sonuçlar yaratan bir süreç yaşandı, hem de Batı tarihinde ve Batı'yı Batı yapan Roma'nın tarihinde.

II

Tarihten Bir İbret: Roma'nın Göçmen Travması

Roma, mâlûm olduğu veçhiyle, Mîlad'dan önce takrîben VII. asırda bir site devleti olarak ortaya çıktıktan sonra aşağı-yukarı sekiz asır müddetince mütemâdiyen yayıldı, büyüdü, sonra II. asırda duraksama başladıysa da dördüncü asır sonlarına kadar azametini - en azından zâhiren - büyük ölçüde muhâfaza etti; ancak, bu tarihten sonra bir yüz seneye yakın müddet zarfında adetâ bir travma ile çökuverdi. Bu, öylesine bir çöküş idi ki - sonradan Helenleşen Doğu Roma'yı saymazsak - külliyyen yok oldu, bir daha tarih sahnesine çıkamadı, hattâ Romalılar dillerini bile unuttular. Bu, gerçek bir travmadır.

Niçin? Niçin bu kadar ânî ve sarsıcı bir yıkılış olmuştur? Bir çok sebepten birisi Hristiyanlık'tır; ama tek başına değil, mühim bir başka sebep daha var: "Göçmenler".

Barbar akınlarından bunalan Roma, bu "Barbar Meselesi"ni "yumuşak güç metodu" ile halledebilmek için, onlara dostluk elini uzatarak, Roma'dan zorla almak istediklerini kan dökmeden elde etmeleri için, Roma vatandaşlığına geçmelerini teklif etti; teklif kabul gördü, ama asıl felâket de bundan sonra başladı: Roma'ya yerleşen Barbarlar Roma'nın onları asimile edemeyeceği kadar klabalık idiler, bu yüzden onlar brabarlıktan uzaklaştılar uzaklaşmasına, ama Romalı da olmadılar; sonuçta, Roma'nın projesi bir "bumerang" gibi ters etki hâsıl etmiş, içine alıp sindirerek başından defetmek istediği belâ, boğazına takılmıştı. Bir yandan hâlâ devam etmekte olan Barbar akınlarına yıpratıcı Pers savaşları yanında bir de içeride çürümüş yönetim de eklenince, Romalılaş(a)mamış eski barbarlar – ki hepsi bugünkü Avrupalı milletlerin ecdâdıdır - Roma'yı içeriden ele geçirdiler; Roma asıl darbeyi dışarıdan değil, içeriden yemişti. Roma'nın, kendi evinin içinde vuruluşunun son safhasının hikâyesini Blunt'tan dinleyelim:⁹:

"Doğuda Ermenistan toprakları üzerinde çarpışan menfaatleri yüzünden Büyük Parthia veya İran Krallığı ile de hemen hemen sürekli savaş halinde bulunması İmparatorluğun bu istilâlara karşı koyma gücünü dayanılamıyacak kadar aşırı zorluyordu. İtalya hızla mahva sürüklendi. İtalyan ticareti sona erdi. Veba ve kıtlık nüfusu azalttı. Geniş arazi parçaları kimsenin oturmadığı bomboş yerler haline geldi. İstilâcılar hâlâ gelmekte devam ediyordu. Galya, İspanya ve Afrika da kendi krallıklarını kurdular. Bunlar ancak işlerine geldiği ölçüde İmparatorluğun birer eyaleti imiş gibi davranıyorlardı. En sonra İ. S. 476'da bizzat İtalya'da bir barbar devleti kuruldu ve Batı İmparatorluğu sona erdi. 500 yılı İspanya ve İtalya'da birer Got krallığının, Afrika'da bir Vandal krallığının,

⁹ A. W. F. Blunt., *Batı Uygarlığının Temelleri.*, Çev.: Müzehher Erim., İ.Ü. Edebiyat Fak. Yay., İst., 1984., s.135

Galya'da Frankların Klovis krallığının ve Britanya'da bir Sakson krallığının kuruluşunu gördü.”

Batı Roma'nın çöküşünden sonra kurulan büyük Barbar Krallıkları
[568-636]

III

Roma'dan Amerika'ya Bir Tarih Dersi: Amerikan Göçmen Travması

Şimdi Amerika da Roma'nın karşılaşmış olduğu bu problemin bir benzerini yaşamaktadır; gerçi henüz panik yapacak bir vaziyet söz konusu değil: Kim bilir; belki problem mâkul bir hâl tarzına kavuşturulabilir, belki de bu süreç bir bölünmeye kadar varır. Ancak, kabul etmek lâzım ki, meselenin belirli bir ciddiyeti var ve giderek de ağırlaşmakta. Meselenin adı “İspanik Meslesi”.

Uzunca bir müddetten beri büyüyen bu problem, 2004 yılı Mart ayında önce Huntington'un sert bir şekilde İspanik nüfusun artışını ve taleplerini, Amerika için bir meydan okuma olarak nitelendiren meşhur makalesi ve hemen akabinde konu ile ilgili olarak te'lif ettiği hacimli kitabı ile dünyanın gündemine taşındı, Göçmen Kanunu'na karşı yapılan büyük gösteriler ile de baş köşeyi işgal eden en dikkat çekici gündem maddeleri arasında vurgulu bir şekilde yerini aldı.

Şimdi artık, bir kısmı çalışma izni ve belgeli, bir kısmı vatandaş statülü, bir kısmı ise düpedüz kaçak göçmenden oluşan takriben kırk milyonluk İspanyol kökenli insan, Amerika'yı ciddi şekilde rahatsız ediyor; hattâ sarsıyor bile diyebiliriz.

Amerika'nın bu mes'elenin altından nasıl kalkacağını veya kalkamayacağını zamanla hep birlikte göreceğiz. Elbette bugünden yârına hemen büyük bir değişiklik olmayacağını ve Amerika'nın hemencecek ortasından ikiye yarılacağını düşünmek

fantazi bir aşırılık olacaktır; çünkü dikkat edilmelidir ki, aynı Amerika, İç Harp'ten ("Civil War", 1860-1865) parçalanmış değil, birliğini daha da pekiştirmiş olarak çıkmayı da başarmış bir memlekettir. Ancak bir başka aşırılık da, öyle görünüyor ki, hiçbir şey olmamış gibi herşeyin önceden nasılsa bundan böyle de aynen devam edeceğini iddia etmek olacaktır.

İmdi: Öyle anlaşılıyor ki, bugüne kadar hep muhâcir alan, hattâ muhâcirlerin kurduğu bir ülke ve devlet olmakla tanınan ve dahası, bununla övünen Amerika, tarihinde ilk defa olarak muhâcirleri ile başı ciddi şekilde sıkıntıya girmiş bulunuyor. Yukarıda sözünü ettiğimiz John O'Sullivan, adını andığımız makalesinde "*Amerikalıların kökenlerini birçok diğer milletten alması ve Ulusal Bağımsızlık Bildirisinin temellerinin büyük İnsan Eşitliği Prensibine dayanması: Bu gerçekler bizim diğer bütün uluslardan kopuk konumumuzu derhal göstermektedir. Onların tarihleriyle aramızda çok az bağlantı vardır.*" derken¹⁰, bir anlamda Fichte'nin Germanların tarihsiz olduğunu iftiharla vurgulaması gibi, Amerikalıların tarihsiz oluşunu vurgu ile, imtiyazlı bir durum olarak telâkkî etmekteydi. Metinde sıklıkla tekrarlanan "bizim tarihimiz" ibâresiyle tezat teşkil eder gibi görünen bu vurgu, aslında, tarihsizliğin yeni ve büyük bir tarih için bir imtiyaz olarak algınmasıdır. Fakat tarihsizlik aynı zamanda bir körlük de getiriyor zâhir. Zîra, O'Sullivan'ın övündüğü tarihi henüz altmışüç yıllıktır, yâni vasatî bir insan ömrü kadar var-yok ve üstelik o zamandan beri geçen dönemde de Amerikan tarihi hiç iniş yaşamamış, hep yükselmiştir. Hâlbuki bir cemiyetin gerçek bir millet oluşu, zaferler kadar mağlûbiyetler, kazanımlar kadar kayıplarla da orantılıdır; insan toplulukları, ham demirin ateşte kızdırılıp demir örste dövülmesiyle çelikleşmesi gibi, Tarih'in akkor ateşinde nar kesilerek ve demir örsünde dövülerek millet olurlar. Renan'ın "millet"i tanımlarken belirttiği gibi:¹¹

Maziden kalan, müşterek bir san ve şeref ve acılar mirası; gelecek için, gerçekleştirilecek müşterek bir program. Birlikte ıstırap çekmiş, haz duymuş, ümidetmiş olmak, işte müşterek gümrüklerden ve stratejik mülâhazalara uygun hudutlardan daha iyi şeyler; işte ırk ve dil değişikliklerine rağmen anlaşılabilir şeyler! Biraz evvel "birlikte acı çekmiş olmak" diyordum; evet müşterek ıstırap, hazdan ziyade birleştirir. Milli hâtıralar bahsinde, yaslar zaferlerden iyidir; çünkü onlar birtakım vazifeler yükler, müşterek cehtler emreder.

Bu açıdan, Amerikan cemiyetinin, henüz, kâfi ölçüde Tarih'in akkor ateşinde nar kesilerek demir örsünde dövülmemiş, yâni büyük buhranlar, büyük mağlûbiyetler ve kayıplar karşısında yeter miktarda test edilmemiş bir cemiyet olduğunu da söyleyebiliriz. İşte şimdi bir test: Ne kadar büyük bir test, henüz pek belli değil, ama şurası kesin ki, Amerika, kendi içinde ağır bir depresyon geçiriyor.

Amerika ciddi-ciddî bir depresyon geçiriyor; muhtemelen İç Harp'ten bu yana görülmüş en ağır krize gebe bir depresyon. Çünkü bugüne kadar bu ülkedeki hiçbir etnisite bu denli bir probleme yol açmamıştı. Açmamıştı, çönlü Yerli Etnisite - daha doğrusu bu toprakların asıl sâhipleri - olan Kızılderililer dibine kadar kesilmişti;

¹⁰ John O'Sullivan., "The Great Nation of Futurity", p.426

¹¹ Renan (Joseph Ernest)., "Millet Nedir?" (11 Mart 1882'de Sorbonne'da verilen konferans)., *Nutuklar ve Konferanslar (Discours et Conférences)*., Çeviren: Ziya İshan., M.E.B. Yayınları., Ankara, 1946., s.120-121

Zencîler'in tek derdi ise, bir etnisite olarak tanınmak değil, Amerika'nın eşit üyeleri olmaktan ibâretti. Bunlar hâricindeki her etnisite, bu “özgürlükler ülkesi”nin câzibesine kapılarak gelmiş ve – aslını tam olarak hiç unutmamakla berâber - zaman içerisinde şu veya bu şekilde “entegre” olmuş ve hiçbirisi de – Haldûn'un terimi ile - “Mülk'ün Tapusu” üzerinde hak iddiasında bulunmamıştı.

Fakat İspanikler başka; gerçekten başka; Onlar'ın derdi, eşit üyelikten talebinden ziyâde “Mülk'ün Tapusu”; Amerikan Millî Marşı'nın yerine, O'nun İspanyolca versiyonu olan ‘Nuestro Himno’yu (Bizim Marşımız) tercîh etmeleri çok mânidar, üstelik bir miktar değiştirilmiş güftesindeki “*Gelin bu çalışan kimselerle savaş başlatmayalım / Yoksa doğdukları yere yardım edemeyebilirler*” mısraları da yenilir-yutulur gibi değil; ap-açık bir tehdit.

Artık Amerika'nın bir İspanik Mes'elesi var; çünkü İspanikler gerçekten başka.

İspanikler gerçekten başka; şimdiden birşey söylenemez, ama, acaba Amerika, milletlerin yükseldikleri yerden düştüğünü söyleyen tarihî tecrübeden mi geçiyor; kim bilir?

Evet: İspanikler gerçekten başka. Acaba niçin?

IV

İspanikler ve Amerikan Mülkü'nün Tapusu

Evet; artık Amerika'nın bir İspanik Mes'elesi var, veya başka bir deyişle, Amerika'nın da bir etnik mes'elesi var; burası kesin. Ancak, kesin olan başka bir husus da, bunun, Amerika için gerçekten yeni bir vaziyet demek olması; yeni, çünkü, Amerika, vâkıa O'Sullivan'ın ifâde ettiği gibi kökenlerini birçok diğer milletten almıştır, yâni bir etnik amalgamdır, ancak, Huntington'un ‘lüzûmuna binâen’ vurgu ile belirtmiş olduğu gibi, 17nci ve 18nci asırlarda ağırlıklı olarak Beyaz, Britanyalı (Anglo-Sakson) ve Protestan olan kitle tarafından te'sis edilmiş ve bu kitlenin değerleri, müesseseleri ve kültürü, Birleşik Devletler'in temellendirilmesini ve müteâkip asırlardaki gelişmesini te'min etmiştir.¹² Yâni, O'nun daha sonra “Biz Kimiz” isimli kitabına kapak konusu olan bu sorunun cevâbı belli olmaktadır: Biz, yâni “Amerikalı”, Beyaz (White: W), Britanyalı (Anglo-Sakson: AS) ve Protestan'dır (P); diğer bir ifâdeyle, Amerika'yı Amerika yapan asıl kitle, “Amerika'nın omurgası”, tek bir kökenden gelmektedir: “WASP”. WASP, diğer etnik kökenden gelenlere göre hem sayıca üstündür, hem kültürel; öyle ki onları eriterek dönüştürmekte ve “Amerikalı” yapmakta, yâni WASP'laştırmaktadır. İşte şimdi İspanikler'in yaratmaya başladığı *de facto* durumun örneksizliği, yeniliği buradadır: WASP dışındaki bir etnik kökenden gelen ve WASP'lılaştırılmayan büyük bir kitle, “biz de varız” demektedir; bu, bilinçli ve git-gide bilinç seviyesi yükselen bir direniştir. Buradaki “Biz”, “Siz”den — yâni WASP'dan — olmayı, WASP'ın içinde erimeyi reddeden, “WASP değiliz, olmayacağız da; dilimiz ayrı, kültürümüz ayrı, tarihimiz ayrı” diyen, Mülk'ün tapusundan pay isteyen farklı bir cemiyet, cemiyet içinde cemiyet

¹² S. P. Huntington., “The Hispanic Challenge”, *Foreign Policy*; March/April 2004, Issue 141, p.31

demektir. Artık aynı memleket dâhilinde iki ayrı “halk” oluşmaktadır; hattâ oluşmuştur bile.

Şu hâle göre, Amerika’nın etnik mes’esi kesinleşmiştir diyebiliriz: Burada kullanmış olduğumuz “halk” kelimesi teknik bir terim olarak “ahâli”, yâni “coğrâfî halk” anlamında değil de kendisini ötekinden farklı gören bir irâde, yâni “siyâsî halk” anlamında olduğuna binâen, iki ayrı halk demek, iki ayrı siyâsî irâde, iki ayrı gelecek vizyonu, iki ayrı gelecek tasavvuru, birbiriyle kesişen iki ayrı yol demektir. Bu vaziyete göre, yine Huntington’ın ifâdesiyle, asimile edilememeleri durumunda, İspanikler, Birleşik Devletler’i, iki dilli, iki kültürlü bölünmüş bir ülkeye dönüştüre(bile)ceklerdir.¹³

Vaziyet hakîkaten, bu derecede ciddiyet arz ediyor. Konuyu en vurgulu bir sûrette masaya yatıran ve en ısrarlı bir sûrette gündemde tutan kişi olan Huntington’ın, problemin kökenleri ve ileriki safhalarda ulaşabileceği merhaleler hakkındaki tahlilini irdelerken, kitabının “Meksikalı Göçü Neden Farklı?” başlıklı ara bölüme, “*Çağımızın Meksikalı göçü, Amerika tarihinde görülmemiş bir örnek oluşturuyor. Geçmişteki göçlerden edinilen deneyim ve dersler, Meksikalı göçünün dinamiğini ve sonuçlarını anlamamıza fazla katkı sağlamaz.*” diyerek giriş yapan Huntington, Meksika göçünün, geçmişteki göçlerden ve çağımızdaki göçlerin birçoğundan, altı etkene bağlı olarak farklılık gösterdiğini söylüyor: Komşuluk, Rakamlar, Yasadışılık, Bölgesel Yoğunluk, Süreklilik ve Tarihî Varlık. Bunlardan sonuncusu olan “Tarihî” Varlık etkeni, yukarıdaki iktibasta zikredilen “*Meksikalı göçü, Amerikalıların 1830’lu ve 1840’lu yıllarda Meksika’dan zorla aldığı bölgelerin demografik anlamda yeniden ele geçirilmesine (reconquista) doğru ilerliyor*” ifâdesi ışığında daha bir anlam kazanıyor ve İspaniklerin Mülk’ün tapusuna niçin ve hangi sâiklerle el uzatır hâle gelebildiklerini daha bir açıklığa kavuşturuyor

V

Dün Barbarlar ve Roma, Bugün İspanikler ve Amerika (mı?)

Şimdilerde artık Amerika’nın başını ağrıtır olmaya başlayan İspanik derdi, Roma’nın binbeşyüz sene evvel “Barbar” muhâcirler ile içten sarsılmasını andırıyor: İspanikler, diğer göçmenlerden farklı olarak, büyük kısmı îtibâriyle asimile olmuyor ve “Mülk’ün Tapusu”na el uzatmaya yöneliyor, diğer bir deyişle, artık kendilerinde bu gücü görebiliyorlar.

Niçin? Şundan ki:

V.I

Nüfus Faktörü

Genel bir prensip olarak diyebiliriz ki, bir etnik nüfus, “eşik değer” olan %10’a ulaşırsa, bu bir “sorun” demektir; İspaniklerin yekûn nüfusu ise, bu sınırı aşmış

¹³ S. P. Huntington., “The Hispanic Challenge”, p.44-45

bulunuyor; Temmuz 2003 verilerine göre 40 milyonluk bir nüfusları var ve bu da %13.7'ye tekabül ediyor. Bu sayı sürekli olarak da artıyor; yapılan gelecek projeksiyonlarına göre, 2050'de toplam nüfusları 103 milyona ve nisbetleri %24'e ulaşmış olacak. 2003 sayısının %67'si Meksikalı İspaniklerden oluşurken, %14%'ü Merkezî (Orta) ve Güney Amerika kökenli, %9'u Porto Rikolu, %4'ü Kübalı ve %7'si de diğer İspanik kökenlilerden mürekkep. Her ne kadar geldikleri ülkeler farklı da olsa, hepsinde ortak olan, "Amerikalı" olmak değil, "İspanik" olmak bilinci. Yâni bir bakıma ABD, farklı kökenlerden gelen İspanikleri birleştirerek Pan-İspanizm'e hizmet etmiş olmaktadır.

Huntington'm, sürekli olarak gerek göçler ve gerekse de yüksek doğum oranları sonucu artış gösteren nüfusları ile Amerika için tehdit unsuru olarak gördüğü, "Amerika'nın Esmer Yurttaşları", Hispanikler¹⁴

Bu noktada, İspanikler'i farklı kılan en mühim faktörlerden olan nüfuslarına ve menşe'lerine biraz daha yakından eğilelim.

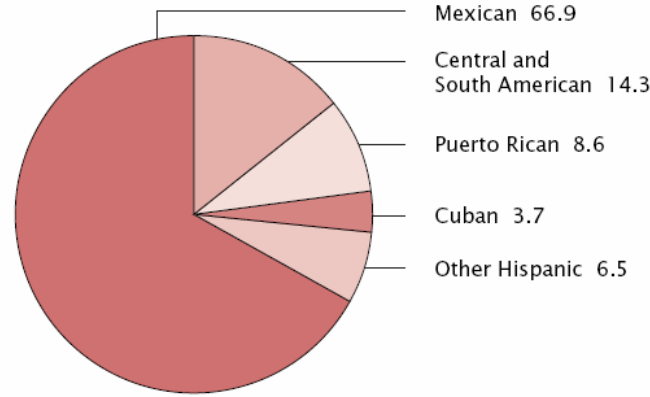
Aşağıdaki grafikten de görüldüğü üzere¹⁵; Birleşik Devletler Nüfus Dairesi (US Census Bureau) tarafından Haziran 2003'de yayınlanan verilere nazaran, 2002 yılı Mart ayı itibâriyle menşe'lerine göre Amerika'daki İspaniklerin dağılımları şu şekildedir:

Meksika kökenliler: %66.9; Merkezî ve Güney Amerika kökenliler: %14.3; Porto Riko kökenliler: %8.6; Küba kökenliler: %3.7; Diğer İspanikler: %6.5

¹⁴ S. P. Huntington., "The Hispanic Challenge"., p.31

¹⁵ US Census Bureau., *The Hispanic Population in the United States: March 2002, Population Characteristics.*, Issued June 2003., Roberto R. Ramirez, G. Patricia de la Cruz., "Current Population Reports"., URL: [<http://www.census.gov/prod/2003pubs/p20-545.pdf>]., Retrieved. At: 11.05.2006

Figure 1.
Hispanics by Origin: 2002
(In percent)

Source: U.S. Census Bureau, Annual Demographic Supplement to the March 2002 Current Population Survey.

V.II.

Nüfusun Belirli ve Riskli Bir Bölge'de Yoğunlaşması Faktörü

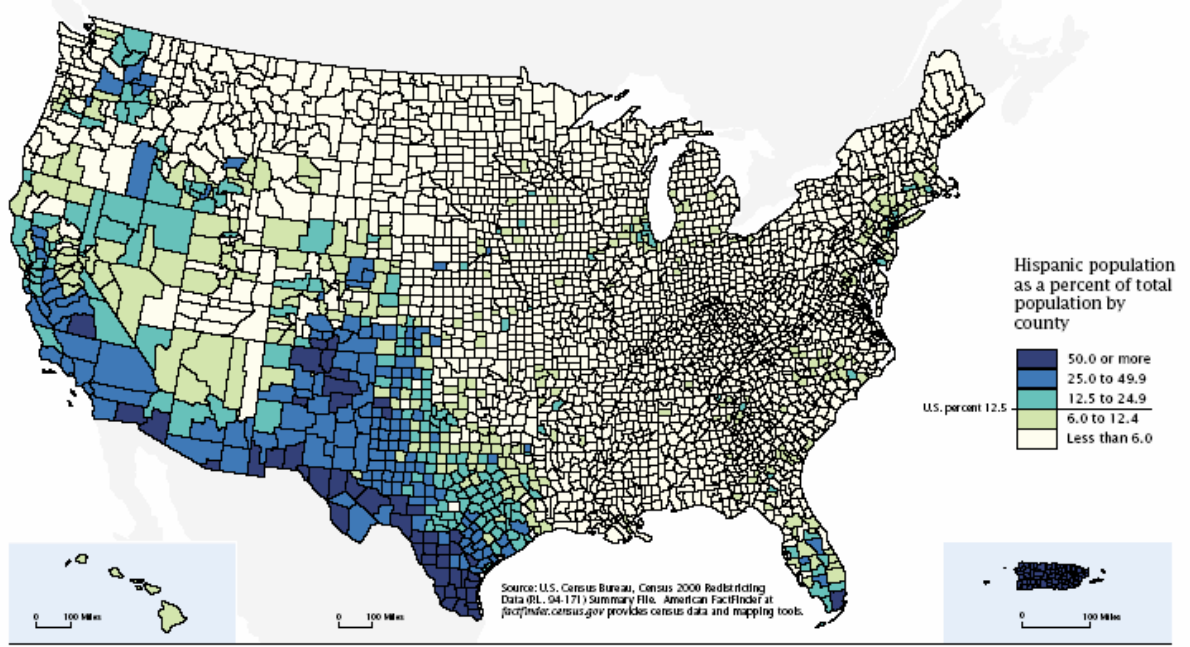
Yine genel bir prensip olarak diyebiliriz ki, bir etnisite, şâyet ülkenin her yanına homojen olarak dağılmayıp da muayyen coğrâfi mekânlarda lokalize ve konsantre olmaya başlarsa bu da bir “sorun”dur. Nitekim, “*Kurucu Babalar dağılımın asimilasyon için gerekli olduğunu düşünmüştü ve tarihte bu model geçerli oldu; günümüzde de Hispanik göçmenler dışındaki birçok göçmen grubu için aynı durum söz konusudur*” diyen Huntington bu “tehlikeli gelişme”yi şöyle açıklamaya devam etmektedir: “*Hispanikler ise bölgesel olarak yoğunlaşma eğilimi göstermektedir; Meksikalılar Güney California’da, Kübalılar Miami’de, Dominiklilerle Porto Rikolular New York’ta (Porto Rikolular teknik anlamda göçmen sayılmıyor).*”¹⁶

Hâsılı, kısacası, bilhassa Amerika’nın Güney ve Güney-Doğu mıntıkları sür’atle İspanikleşiyor! Okullarda sınıfların ekseriyetini İspanyol kökenli ve İngilizce değil İspanyolca konuşan çocuklar oluşturuyor, evlerde, sokaklarda, heryerde İspanyolca konuşuluyor v.s... Acaba, “dün Barbarlar ve Roma, bugün İspanikler ve Amerika” desek mi? Bence o kadar değil, veya henüz değil; kim bilir?

Bunun için, aşağıdaki haritaya bir göz atmak dahi çok önemli fikirler vermeye yetecektir (koyu bölgeler İspanik nüfusun yoğun olduğu yerlerdir).¹⁷

¹⁶ S. P. Huntington., *Biz Kimiz?*, s.226 v.dv.

¹⁷ **Kaynaklar: I:** Yukarıdaki nüfus değerleri için, bkz.: **1:** “Hispanic Americans By the Numbers”, From the U.S. Census Bureau., URL: [http://www.factmonster.com/spot/hhmcensus1.html]; **2:** Doğrudan Amerikan Nüfus Dairesi’nin (U.S. Census Bureau) resmî web sitesinden alınan sayılar: U.S. Department of Commerce, Economics and Statistics Administration., U.S. Census Bureau., “The Hispanic Population in the United States: March 2002”., Issued June 2003., Current Population

V.III

Tarihî Sebep Faktörü:

İspaniklerin “Mülk’ün Tapusu”ndaki Hak İddialarının Tarihî Sebepleri

İspanikler, diğer muhâcirlerden farklı olarak, büyük kısmı itibâriyle asimile olmuyor ve Mülk’ün tapusuna el uzatıyor, diğer bir deyişle, artık kendilerinde bu gücü görebiliyorlar. Niçin?

Bu “niçin”lerden çok mühim bir başkası da, Huntington’un “tarihsel varlık” dediği sebep olup hikâyesi ezcümle şöyledir: İspanik göçmenlerin, yukarıdaki haritada da göstermiş olduğumuz gibi - birçok bölgesinde nüfusun %50’sinin üstünde olmak üzere - en büyük yoğunlukla yerleşmiş olduğu Güney eyâletleri Arizona, New Mexico ve bilhassa Texas, İspaniklerin, Amerikan devletinin kendilerinden zorbalıkla gasp ettiğini düşündükleri “vatan” toprakları anlamına gelmektedir. İşte, “tarihî sebep” burada

Reports By Roberto R. Ramirez and G. Patricia de la Cruz., p.1, URL: [http://www.census.gov/prod/2003pubs/ p20-545.pdf]; II: Harita için, bkz. U.S. Department of Commerce, Economics and Statistics Administration., U.S. Census Bureau., The Hispanic Population., Census 2000 Brief., p.6., URL: [http://www.census.gov/prod/ 2001pubs/ c2kbr01-3.pdf]

gizlidir. Amerika ile Meksika arasında çekişme konusu olan ve aralarında geçen birtakım çatışmalardan sonra, Amerikan tarihinde destanlaştırılan - bir bakıma bizim tarihimizdeki Plevne'ye tekabül eden -, bütün müdâfilerinin öldüğü 6 mart 1836 tarihli Alamo Kalesi Kuşatması'ndan sonra Texas bağımsız bir cumhuriyet durumuna geldi; ancak 1845'de ABD'ye iltihak etti. Fakat buna rağmen Meksika, Texas üzerinde toprak iddiasını sürdürünce, "sert başkan" olarak tanınan James K. Polk, Mayıs 1846'da Meksika'ya harp ilân etti; yaklaşık dokuz ay sonra, General Zachary Taylor'ın 22 Şubat 1847'deki Buena Vista zaferinin ardından Mexico'nun zaptı sonucunda, Meksika, 2 Şubat 1848'de Guadalupe Hidalgo Antlaşması ile Rio Grande nehrinin kuzeyinde kalan bütün toprakları Amerika'ya bıraktı ve hak iddiasını terketti. Ne var ki, bu, yalnızca formel bir vazgeçişti; gerçekte Meksika, hiçbir vakit Texas'ı unutmamış olmadığı gibi Bağımsız Texas Cumhuriyeti fikri de bugüne gelinceye dek hiçbir vakit ölmedi.

İşte, şimdi, bir kısmı Amerikan vatandaşı, bir kısmı ise kaçak İspaniklerin bilinç altında yatan ve şimdilerde su yüzüne bir bilinç hâli olarak çıkararak Amerikan Mülük'nden pay istemeye uzanan tarihî etken bu.

VI

Etnik Mes'ele Basit Bir Mes'ele Değil: Kim Bilir; Belki Geçer Ammâ, Deler de Geçer

Buraya kadar kısaca da olsa, görmüş bulunuyoruz ki, "İspanik Mes'ele"ni gündeme taşıyan Huntington'a göre, konu, altı etkene bağlı olarak diğer göçlerden farklılık göstermektedir: Komşuluk, Rakamlar, Yasadışı, Bölgesel Yoğunluk, Süreklilik ve Tarihî Varlık.

Sondan başa doğru gidelim: İspanik göçünün tarihî bir hak iddiası var; süreklilik arzediyor ve katlanarak büyüyor; belli başlı bâzı bölgelerde tehlikeli yoğunluklar kazanıyor; yasadışı yollardan besleniyor. Rakamlar ise alarm veriyor; fakat nüfus artışı sâdece göçlerden beslenmiyor, yüksek doğum oranları da şişkinliğe katkıda bulunuyor: "İyi" ve "gerçek" Amerikalılar git-gide daha az çocuk yaptığı için de bu vaziyet, Meksikalı göçü azalsa bile, ilerisi için bir tehlikeye dönüşme istîfâdı taşıyor. Gelelim "Komşuluk" mevzûuna: İmdi; umûmen etnik mes'elelerdeki mühim diğer bir husus da, mes'elenin kördüğümleşmesinde ciddî bir katkı sağlayan, "etnisitenin iç bölgelerde değil de sınırda, bilhassa, etnisite ile aynı soydan komşu ülke sınırında yoğunlaşması" faktörüdür. Aynı soydan bir başka ülke her zaman için "irredantizm" tehlikesi demektir; diğeri ise işin katmerlenmesini sağlar. İspanik nüfusun en fazla yoğunlaşmış olduğu yerler Güney ve Güney-Batı. Burası fevkalâde mühim: Zîra, bu bölge, hem Amerika'nın silah zoru ile zaptettiği tarihî Meksika toprakları ve hem de el'ân Meksika ile sınırdaş - yâni yara taptâze - üstelik az da değil, 3.200 kilometrelik bir sınır. İşte şimdi İspanikler bu yörede kendilerini Amerika'da değil, ellerinden gaspedilmiş "eski" vatanlarında hissediyorlar; hem de sınırın öte yakası hâla vatanları, orada soydaşlarının bir devleti var; yâni yara kanamaya devam ediyor. İşte mühim mes'ele bu: Meksikalı göçü Amerika'nın iç taraflarında tekâsüf etmiş olaydı, ateşi bu derece yüksek olamazdı. Huntington, bu riskli durumu anlatırken "*Bir ülke halkı komşu bir ülkenin topraklarını*

sahiplenmeye ve oraya yönelik özel hak iddialarında bulunmaya başladığında ciddi bir anlaşmazlık potansiyelinin ortaya çıktığı tarihsel olarak bilinen bir gerçektir.” demektedir ki,¹⁸ burada dikkat çeken, “ciddi bir anlaşmazlık potansiyelinin ortaya çıkması” ibâresidir. Anlamı açık olsa gerek: “Herşeyi göze alırız”.

VII

Ya Bir “Amerikan PKK’sı” Olsaydı veya Bir Gün Olursa?

Elbette etnisitesi olanın etnik meselesi de olur ve elbette etnik mesele çok ciddî bir mesele. Ancak, başına gelmeyen bilmez; boşuna sarfedilmemiştir elbet “*elin ciğerindeki yara duvardaki deliktir*” veya “*şeb-i yeldâyı müneccimle muvakkıt ne bilir / mübtelâ-yı gama sor, kim geceler kaç saat*” gibi hikmet yüklü kelâmlar: İnsanoğlu derdin ne demek olduğunu, kendi başına gelmedikçe anlamaz; nitekim, “özgürlükler ülkesi Amerika” sloganının ne derece değer taşıdığını, özgürlüklerin sınırlarının nerede başlayıp nerede bitebileceğini, ne kadar genişleyip ne kadar daralabileceğini, 11 Eylül sonrasında gördük; aynı bir denemeye şimdi de İspanik Mes’elesi dolayısıyla şahit oluyoruz. Bu kısa yazıda da görmüş bulunuyoruz ki, Amerika’daki İspanyol-Latin kökenli insanların varlığı, sayılarının sür’atle artışı ve akabinde yöneltmeye başladıkları talepler, mes’eleyi alıp başka yerlere götürebilecek evsafa görünüyor. Aslında bütün bunlar yine de hiçbir şey, tamı tamına bir “hiç”; ya hele bir de İspanikler yüzyıl içerisinde düzînelerle kanlı-kıtallı mahallî isyanlarda bulunduktan maâdâ, en nihâyet bir İspanik PKK’sı çıkıp da dünya çapında teşkilâtlanarak çeyrek asır boyunca Amerika’yı kana bulasa ve onbinlerce insanı katletseydi, acaba neler olurdu; veya, daha doğrusu, neler olmazdı?

Sâhi neler olmazdı?

Bir İspanik “PKK’sı” yok; belki sâdece “henüz” yok; ama ya olsaydı ve ya bir gün olur ve her gün bir Amerikan evine, kendi topraklarında, Mülk’ün Tapusu’na el uzatan ki âsilerin öldürdüğü cenâzeler gelmeye başlarsa ne olur?

¹⁸ S. P. Huntington., *Biz Kimiz?.*, s.230

Elbette faraziyelerden kat'î hükümler çıkaramayız; ancak, bir tek Oklahoma bombacısına karşı, bizzat zamanın başkanı Clinton'ın yönlendirmesiyle yürütülen - öfkeli ve tehditkâr nutuklarla başlayıp kısa sürede bombacının îdâmı ile noktalanmış - ameliye göz önüne alınacak olursa¹⁹, “neler olmazdı ki” diyebiliriz.

19

I. Körfez Savaşı'nda Amerikan ordusunda iyi bir asker olarak başarılı bir hizmet veren Timothy McVeigh, 19 Nisan 1995 tarihinde, Oklahoma'da bir kamu binasını 2 ton patlayıcı madde ile bombalayarak 19'u çocuk 168 kişinin ölümüne, 674 kişinin de yaralanmasına sebep olmuştu. Hâdise Amerika'da büyük bir infial yaratmış, Başkan Clinton sert bir açıklamada bulunarak teröristin en ağır şekilde cezalandırılacağını ilân etmişti. Organize değil ferdî bir eylem olduğu anlaşılan, o tarihe kadar ABD tarihinin en büyük terörist saldırısının fâili McVeigh kısa bir müddet sonra yakalanmış; mahkemesi sırasında suçunu itiraf ederek, ‘devlete karşı nefretinden dolayı’ gerçekleştirdiği saldırıda ‘Amerikan devletine savaş açtığını’ belirtmiş, 1997'de ölüme mahkûm edilmiş, 12 Haziran 2001 tarihinde de, Indiana eyâletinin Terre Haute kenti cezaevinde zehirli iğne ile idam edilmişti.

Başkan Clinton gibi mes'elenin üzerine giden, dönemin Texas Valisi George W. Bush, McVeigh'in idam hükmünü tereddüt etmeden imzalamış ve idamın, intikam değil, adalet anlamına geldiğini söylemiştir.

Nitekim, İspanikler'in sayılarının bilhassa Meksika sınırı civârında, yüzde elliye aşmaya başlamasının ve birçok yerde yüzde doksana dayanmasının, ayrıca, buna paralel olarak dillerinin eğitimde tanınması taleplerinin yoğunlaşmasının ve en nihâyetinde Amerikan millî marşının İspanyolcasının tedâvüle sürülmesinin akabinde apar-topar, bu tarihe kadar hiç lüzum görülmemiş olanın yapılıp, Anayasa'ya İngilizce'nin resmî dil olarak kaydedilmesi ve birilerinin çıkıp açıkça ve yüksek sesle "herşeyi göze alırız" demeye başlaması dahi gösteriyor ki, her ne kadar "yok bişeycikler" diyenler – hem de az-buz değil - varsa da "bişeyciklerin var olduğu" ve "bişeyciklerin de vâki' olabileceği" reddedilemezlik kazanmaktadır. Nitekim, Huntington'ın "**Amerikan Rüyası ancak İngilizce görülür; İspanyolca değil**" demesindeki²⁰ tehditkâr îkaz da gösteriyor ki, gerçekten de Amerika'da bişeycikler oluyor.

²⁰ S. P. Huntington., "The Hispanic Challenge", p.45